13/10/02

«Το σπίτι της Μπερνάρντα Αλμπα»

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ της «Στοάς» γραμμένο από τον σκηνοθέτη της παράστασης Θανάση Παπαγεωργίου είναι ευθύβολο, αφοπλιστικά αποκαλυπτικό, σε κτυπάει κατάστηθα, σε υποκινεί ν' αναδράσεις άμεσα, συνειδητά και καταλυτικά. Λειτουργεί ως «φωτογραφικό ντοκουμέντο» της κοινωνίας μας η οποία νοσεί. Και όταν η κοινωνία νοσεί και δεν υπάρχουν αντισάσεις, γιατί όλοι δέχονται τα πάντα παθητικά, τότε ακόμη και οι θύτες γίνονται θύματα του ίδιου του συστήματος. Επιπλέον ενώ όλοι παλεύουν για ελευθερία, αξιοκρατία και δημοκρατία κανείς δεν μπορεί ν' αρνηθεί αυτήν την αποφορά και την δυσωδία που πλανιέται στον αέρα από την εξαφάνιση θεσμών και αξιών σ' έναν κόσμο που δαγκώνει και έχει ξεχάσει ακόμη και τον ήχο του όρου αξιοπρέπεια, και εντιμότητα.

Με βάση τον άξονα μιας κοινωνίας που νοσεί είτε από την εξαφάνιση αξιών και θεσμών, είτε γιατί οι θεσμοί ηθικής, τα ήθη και τα έθιμα, καθώς και οι αξίες της κοινωνικής δομής κατανιούν τόσο τυραννικοί, τόσο ενάντια στην ανθρώπινη φύση όπου τελικά γίνονται βασανιστικός ζυγός για τον ίδιο τον άνθρωπο, φτάνουμε σ' ένα κοινό σημείο προσέγγισης όσον αφορά στο συγκρεκριμένο θέμα για «Το σπίτι της Μπερνάρντα Αλμπα» του Λόρκα.

Η Μπερνάρντα είναι ο εξουσιαστής αλλά και ο εξουσιαζόμενος της ίδιας της σκλαβιάς και τυραννίας που προσπαθεί να επιβάλλει και στις κόρες της. Ο ίσκιος του «Σπιτιού» μιας κοινωνικής δομής που ζητάει να έχει ανδρείκελα, όχι ανθρώπους, πέφτει βαρύς και τους σκεπάζει όλους, σπέρνοντας το θάνατο αφού ούτως ή άλλως θύτες και θύματα είναι ζωντανοί – νεκροί. Ασφυκτιούν στην μέγγενη ενός κοινωνικού συστήματος το οποίο νοσεί, σκοτώνοντας οποιονδήποτε ζωντανό και υγιή οργανισμό. «Ως κώδωνας κινδύνου» και «συνειδητοποίησης» της κατάστασης λειτουργούν οι παρακρούσεις της Μαρίας Χοσέφα.

Λιπή η σκηνοθεσία του Θανάση Παπαγεωργίου λειτούργησε ως «φωτογραφικό ντοκουμέντο» των εσωτερικών ήχων του κειμένου. Αγγιξε τις ενδότερες αρτηρίες του έργου και εκείνες άρχισαν να πάλλονται, να ζωντανεύουν στους φυσικούς τους ρυθμούς χωρίς επίπλαστες επιβολές. Ετσι το κείμενο «ακούστηκε» όχι μόνο από την πολύ καλή μετάφραση της Κατερίνας Χαλκίδου αλλά και από την λιτή σκηνοθετική γραμμή η οποία έδωσε σαφή προτεραιότητα στο μέγεθος της ποιητικότητας του έργου η οποία διαφαίνεται κάτω από τις κοφτές και στεγνές φιγούρες των δραματικών χαρακτήρων.

Αυτού του είδους την εικονοποιΐα, λιπή, αυστηρή, «εγκυμονούσα» καταστροφή και θάνατο, τόνισαν τα σκηνικά της Λ. Πεζανού σε απόχρωση ώχρας καθώς άλλαζαν απότομα σαν φωτογραφικά στιγμιότυπα σε μεγένθυση. Με μικρούς, υπόκωφους ήχους υπογράμμισε έντονα το μέγεθος του δράματος η πολύ καλή μουσική του Νίκου Ξυδάκη.

Η Λήδα Πρωτοψάλτη με απέριττο και λπό ύφος ερμήνευσε έξοχα την ακρωτηριασμένη γυναικεία φύση της Μπερνάρντα, την τυραννική, μητριαρχική εξουσία που καταποντίζει κάτω από το βάρος της κάθε ένδειξη ηδονής και ζωής. Η Α. Τουντοπούλου σκιαγράφησε την Πόνθια με αφηγηματική λεπτομέρεια και ρεαλιστικές προδιαγραφές. Η Ε. Κουλουριώτη (Μαρία Χοσέφα) λειτούργησε επιτυχημένα ως «μαριονέτα», ως απόηχος της δίψας για μητρότητα που θάβεται κάτω από τη στυγνή μητριαρχική εξουσία της Μπερνάρντα. Πάρα πολύ καλές ήταν στους αντίστοιχους ρόλους οι: Ν. Χαντζίδου (Αγκούστιας) και Ε. Ράπτη (Αδέλα). Μια παράσταση τιμή για τον Λόρκα. Αριστα.

Καλλιόπη Ραπανάκη